

'Deze vlinder laat ons ook beseffen wat het is migrant te zijn. Altijd het gevoel op reis te zijn.'

'Een vlinder, zo'n flinterdun wezentje, kan ons iets geweldig laten beleven!'

geflasser van een fragiel wezentje dat een grandioze tocht maakt en het voor een fluitje en een cent overal naar toe kunnen vliegen van mensen - ons 'globaal' willen voelen. Niet dat we daarom gelukkiger zijn, soms juist helemaal niet!

'Deze vlinder laat ons ook beseffen wat het is migrant te zijn. Altijd het gevoel op reis te zijn, gevolgd, en achter het net te vissen. Fladderend van hot naar her, maar wel met precisie-apparaatuur aan boord.

'Een trekvlinder die je niet met de camera kunt volgen. Ook dat aspect vond ik interessant. Het komt er voor een filmmaker dan op aan mensen met behulp van montage, muziek en een verhaal te boeien. Ze lets te laten zien en beleven wat normaal gesproken onzichtbaar voor de kijker blijft.

'Ik weet dat ik in dit opzicht een beetje gek ben. Maar dit is mijn leven, mijn passie. Ik leef met vlinders in mijn studio, zoals ik dat eerder deed met mieren, zodat ik weet wie zij zijn, hoe ze reageren. En dat kan soms best ver gaan. Maar hoe meer vragen opduiken, hoe leuker het wordt.'

Zielen

Tijdens lezingen en filmvertoningen kom je, begrijp ik, ook heel persoonlijke reacties tegen bij het publiek.

'Ja, soms heel intieme verhalen, over een overleden vriend of over een afgebroken zwangerschap. Verhalen over het plotselinge verschijnen van vlinders, waar men betekenissen aan toedicht. In Japan vertellen mensen me over grote groepen vlinders die opdoken na de recente tsunami-ramp. Vlinders worden in dat land sowieso heel vanzelfsprekend gekoppeld aan de zielen van overledenen.

'Toen ik in Japan een filmprins in ontvangst mocht nemen, vroegen ze me een aantal lezingen te komen geven. In een groot rond Planetaarium kwam na de filmvertoning uit het donker ineens de vraag: 'Als u een vlinder was, zou u dit dan een mooie film vinden?' Het kwam me voor alsof mensen zich in Japan heel makkelijk in vlinders kunnen verplaatsen.

'Maar laatst, bij een vertoning in Nederland, in Slot Zullien, hoorde ik het volgende, bijzondere verhaal: 'Bij het open raam in mijn huis stond een geopend beschilderd doosje van een vriend. Ik zag dat er een vlinder op het doosje zat, maar toen ik het raam voor de nacht wilde sluiten, bleef de vlinder gewoon zitten. Na drie dagen dacht ik: 'Nu moet je toch echt eens naar buiten; ik tilde het doosje op en gaf de vlinder een zetje de lucht in.' Even later werd ik gebeld door een vriendin. Ze vertelde me dat de vriend van wie het doosje was geweest zojuist was overleden, en dat hij drie dagen had geleefd.'

Wat een verhaal!

'Een vlinder, zo'n flinterdun iets, kan ons iets geweldig laten beleven! Zo ook in het verhaal van die vrouw met het doosje. Zo'n verhaal raakt je al ontroert je. Misschien ook vanwege de verwijzing naar iets wat uitreikt boven onze macht en beheersing, alsof het verhaal van de vlinder ook een vingerwijzing is naar een groter perspectief. Een andere vorm van communicatie, alsof er geen toeval bestaat.

'Mij ontroert een dergelijk verhaal in ieder geval mateloos. Ik geniet ervan. Alsof ik zelf middenin een web van gebeurtenissen sta. Zoals je soms in de vroege ochtend in de natuur het gevoel kunt hebben dat al die glinste-

rende draadjes zich op één punt lijken te concentreren - met jou, de kijker, in het middelpunt; wat je ook kunt hebben als je in een kerstboom kijkt.

'Na een openbare filmvoorstelling met lezing, georganiseerd door de plaatselijke Stichting Natuur- en Milieueducatie, kwam er eens een vrouw van middelbare leeftijd naar me toe. Ze vertelde mij het volgende verhaal: 'Ik was zwanger van een tweeling en ik lag op een nazomerdag op bed met de ramen open. Er vloog een atalanta vlinder naar binnen. Duidelijk een vergissing van de vlinder, dacht ik. Ik kon zien dat het geen Daggauwoog was, die al op zoek was naar een overwinteringsplekje.

'Deze atalanta vloog naar mijn bed, maar maakte toen een bochtje en vloog vervolgens linea-recta weer het raam uit. Maar misschien was het toch géén vergissing! Mijn gedachten gingen naar mijn eigen situatie en opens wist ik dat één van de tweeling dood geboren zou worden. En zo is het ook gebeurd.'

Josephine: 'Na het verhaal van deze vrouw was ik zo ontroerd dat ik even niks kon zeggen. De tranen sprongen in mijn ogen. Je deelt op zo'n moment even in het verlies, maar ook in de rijkdom van de gebeurtenis. Er kwam een soort zegen over ons en we knikten alleen maar naar elkaar.

'Ik ken deze vrouw natuurlijk helemaal niet, maar daar midden tussen het gedruis en de bestellingen aan de bar van het filmhuis was zomaar een kleine, en toch voelbare band tussen ons ontstaan.'

'Ik zoek naar ruimte voor verbeelding; naar een montage die ligt tussen het tonen van het logische en het oproepen van schoonheid en poëzie.'

Metaforen

Aan je mierenfilm werkte je zeven jaar en aan de vlinderfilm acht jaar.

'Ja, ik wil voor mezelf dus ook zeker weten dat ik het lang uit houd met zo'n onderwerp, zal ik maar zeggen. Er moeten genoeg aanknopingspunten en metaforen in schuilen, zodat ik bij de montage alle kanten op kan. En het meest belangrijke (mijn eigen privé-motief, aléén voor mij) is dat het iets met mezelf te maken moet hebben. Ik moet in mijn eigen ontwikkeling iets met het onderwerp kunnen.

'Alleen het opnoemen van de feiten is niets voor mij. Ik zoek naar ruimte voor verbeelding; naar een montage die ligt tussen het tonen van het logische en het oproepen van schoonheid en poëzie. Ik vind het mooi als er aan het eind van een filmvoorstelling vragen overblijven. Niet alles uit te moeten leggen in een film. Mensen zelf te laten ontdekken. Op een gegeven moment komt vanzelf het gevoel boven: hoe is het mogelijk?'

'Het is ook een kwestie van langzaam opbouwen. In het begin van de film volgt de camera de vlinder over een hek, langs een kanaal in St. Petersburg, omhoog naar de torens van een kerk. De voice-over zegt met de vlinder mee te vliegen! En als de voice-over dan aan het eind van de film zegt dat 'deze vlinder twee verleden met elkaar weet te verbinden, krijg ik bij elke vertoning weer kippenvel.'

Barth Hommersen

Butterflies, Got won inmiddels een hoofdprijs in Japan en kreeg tot nu toe zes internationale nominaties. Meer informatie op: www.wildlifefilm.nl en www.gobutterflyeigo.nl.

